

Donavi proti središču Samove države; a glavna armada Dagobertova bliža se severni meji Češke zemlje, kjer jo pričakuje Samova vojska pri Vogastogradu. Najbrže se je imenoval ta kraj Togastograd, sedanji Tavs ali Domažlice na Češkem. Pripoveduje se, da je poslal Dagobert Samu svoje poslanca, ki so tirjali, naj se jim podadó Slovani, ker so božji psi, kajti oni (Franki) so božji hlapci. Ali Samo jim je odgovoril: „Ako smo mi psi, vi pa hlapci božji, vas bomo raztrgali, ker ne izpolnujete volje tega, čegar hlapci ste!“ — Po trodnevnem boji potem je bila Dagobertova armada premagana, ter je morala ubežati. — Tako so bili Čehi in Slovenci rešeni tudi tega sovražnika.

V miru je potem vladal Samo v svojem kraljestvu. Ni ga bilo več sosednega vladarja, ki bi si bil upal napovedati mu vojne. Imel je baje z dvanajsterimi slovanskimi ženami 22 sinov in 25 hčera. Po njegovi smrti pa razpade ta velikanska država Samova, in zopet živé Čehi in Slovenci vsak za se. Slovenci si volijo zopet kneze iz svojega rodu.

Ebenhoch-Dipaulijev šolski predlog.

Ze v zadnji številki našega lista smo omenili, da se bode stara pesem o „brezverski šoli“ kmalu zopet začela. In res, nismo se motili. Klerikalci se še niti dobro usedli niso v novi zbornici, že so prišli s svojim šolskim predlogom pred zbornico. Na prvi pogled je predlog sam na sebi pohleven, jedro mu je pa za slovenske razmere nezdravo; zato bi bil, če bi se vsprejel, nesreča posebno za Slovence. Slovenci nikakor ne moremo biti zato, da bi deželni zbori dobili večjo moč na šole, ker s tem bi razven Kranjske po vsih drugih slovenskih kronovinah zgubili ne le pri narodnostih, temveč tudi pri verski vzgoji. Zato pričakujemo od naših poslancev, kojim je na srcu razvoj slovenske narodnosti v naših sosednjih kronovinah, da takega predloga ne morejo in ne smejo podpirati. Učiteljstvo pa, ki teži po poddržavljenji ljudske šole, še celo ne more biti za podeželenje šole, ker nas skušnja uči, da od klerikalnih deželnih zastopov ne moremo nič dobrega pričakovati. Predlog, o kojem bomo ob priliki še kaj več izpregovorili, se glasi:

Načrt premembí šolskega zakona z dné 14. vel. travna 1869. l.:

Člen I. Naslednji paragrafi zakona z dné 14. vel. travna 1869. l., naj se v prihodnje glase:

§ 1. Ljudska šola ima namen, vzgajati otroke pravno po naukih njih vere, razvijati njih duševno delavnost, jim dajati za njih napredovanje in daljno izomiko za življenje potrebno znanje in izurjenost ter ustvariti temelj za vzgojo koristnih članov človeške družbe.

§ 2. Vsaka ljudska šola, za katere ustanovitev in vzdrževanje plačuje troške država, dežela ali občina, bodisi popolnoma ali deloma, je javen zavod in kot tak pristopen vsem otrokom, kateri morajo šolo obiskovati. Na drug način ustanovljene in vzdrževane ljudske šole so privatni zavodi. Interkonfesionalne razmere ljudske šole ureja deželno zakonodajstvo.

§ 3. Učni predmeti na ljudskih šolah so: Veronauk, čitanje in pisanje, učni jezik, računanje v zvezi z naukom o geometričnih oblikah, kar je iz naravoslovja najpotrebnejše in otrokom umljivo, prirodopis, zemljepis in zgodovina s posebnim ozirom na domovino in na nje ustavo, risanje, petje in telovadba, katera je za dečke obligatna, za deklice neobligatna. Koliko je vsakega teh predmetov učiti, določa deželni šolski svet dogovorno z dež. odborom.

§ 4. Učne načrte za ljudske šole in vse, kar se tiče notranje šolske uredbe, določa naučni minister, zaslišavši dež. šolsko oblast in s privoljenjem dež. odbora.

§ 5. Veronauk oskrbujejo in nadzorujejo pristojna cerkvena oblastva (predstojništva židovskih verskih občin). Deželna šolska oblast določa, dogovorivša z dež. odborom, koliko ur je namenjenih veronauku, a najmanj morata biti namenjeni dve uri na teden, določiti pa mora to tudi dogovorno s pristojnim cerkvenim oblastvom (predstojništvom židovske verske občine), koder to zahteva deželna zakonodaja. V koliko naj učitelji uče veronauk, določa dež. zakonodajstvo dogovorno s pristojno cerkveno oblastjo (predstojništvom židovske verske občine).

§ 8. Naučni minister določa, zaslišavši deželno šolsko oblast in dogovorne z dež. odborom, a kjer to zahteva dež. zakonodajstvo, tudi dogovorno s pristojno cerkveno oblastjo (predstojništvom z židovske verske občine), katere učne knjige in čitanke je dovoljeno rabiti v šoli. Izmed dovoljenih učnih knjig in čitank izbere dež. šolska oblast dogovorno z dež. odborom tiste, katere je rabiti.

§ 21. Dolžnost, obiskovati šolo, začne se z dovršenim šestim letom in traja za vsakdanji pouk vsaj šest let; vse druge odredbe glede časa in načina obiskovanja šol določa dež. zakonodajstvo.

§ 35. Učno osebje učiteljišč sestoji iz ravnatelja, kateri vodi zajedno vadnico, iz dveh do štirih glavnih učiteljev, iz učitelja veronauka in potrebnih pomožnih učiteljev; imenuje je naučni minister na podlagi terna-predloga, kateri sestavi dež. šolska oblast dogovorno z dež. odborom. Učitelje veronauka imenuje najvišja cerkvena oblast, v katere okrožju se nahaja dotični zavod. Vadnični učitelji so dolžni sodelovati pri vzgoji učiteljiščnikov kot pomožni učitelji.

Člen II. Ta zakon stopi v veljavo začetkom šolskega leta, katero sledi razglášenju.